

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, <https://www.finarbitr.cz>

Navrhovatel

Zástupce

Mgr. Martin Schimmer
advokát
IČO 714 72 428
Sázavská 791/11
120 00 Praha 2

Instituce

Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.
IČO 601 92 852
Bělehradská 222/128
120 00 Praha 2

Zástupce

JUDr. Luděk Chvosta
advokát
IČO 662 15 161
Na Příkopě 854/14
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ST/31/2018 - 23

Praha 31. 7. 2018

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 22. 12. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve věci uložení povinnosti Instituci uvést účet stavebního spoření č. ■ do správného stavu, o námitkách Instituce ze dne 12. 6. 2018, č. j. FA/SR/ST/31/2018 - 19, proti nález finančního arbitra ze dne 22. 5. 2018, č. j. FA/SR/ST/31/2018 - 18, takto:

Námitky instituce Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., IČO 60192852, se sídlem Bělehradská 222/128, 120 21 Praha 2, doručené finančnímu arbitrovi dne 12. 6. 2018, č. j. FA/SR/ST/31/2018 - 19, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 22. 5. 2018, č. j. FA/SR/ST/31/2018 - 18, se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se v návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem domáhal uvedení účtu stavebního spoření č. ■ (dále jen „Účet stavebního spoření“) vedeného ke smlouvě o stavebním spoření č. ■ ze dne 31. 12. 1998 (dále jen „Smlouva o stavebním spoření“) do správného stavu, tedy do stavu, v jakém by byl, kdyby Instituce neukončila právní vztah založený Smlouvou o stavebním spoření oznámením o ukončení Smlouvy o stavebním spoření ze dne 15. 5. 2015.

Finanční arbitr rozhodl nálezem ze dne 22. 5. 2018, č. j. FA/SR/ST/31/2018 - 18 (dále jen „Nález“), kterým ve výroku I. určil, že Instituce je povinna obnovit vedení Účtu stavebního spoření a tento účet uvést do stavu, ve kterém by byl, kdyby na základě oznámení ze dne 15. 5. 2015 neukončila právní vztah založený Smlouvou o stavebním spoření z důvodu přespoření cílové částky.

Finanční arbitr vyšel ze zjištění, že právní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí tvoří Smlouva o stavebním spoření a Všeobecné obchodní podmínky stavebního spoření

schválené rozhodnutím Ministerstva financí České republiky ze dne 26. 10. 1995 pod č. j. 322/61065/1995, ve znění dodatku schváleného rozhodnutím Ministerstva financí České republiky ze dne 29. 4. 1997 pod č. j. 352/31708/1997 (dále jen „Všeobecné obchodní podmínky“).

Finanční arbitr ze Smlouvy o stavebním spoření zjistil, že si v ní Navrhovatel a Instituce sjednali cílovou částku ve výši 140.000 Kč. Z výpisů Účtu stavebního spoření finanční arbitr zjistil, že dne 7. 12. 2007 došlo v důsledku připsání vkladu Navrhovatele k dosažení, resp. přespoření sjednané cílové částky.

Obecně je smlouva o stavebním spoření samostatným smluvním typem upraveným v § 5 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, ve znění zákona České národní rady č. 35/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o stavebním spoření“) a uzavírá se na určitou cílovou částku, které lze dosáhnout ukládáním pravidelných měsíčních nebo mimořádných vkladů účastníka stavebního spoření navyšovaných o státní podporu a úroky z vkladů a státní podpory nebo poskytnutím úvěru stavební spořitelnou, resp. kombinací těchto způsobů, a tím dochází k naplnění účelu právního vztahu ze smlouvy o stavebním spoření.

Finanční arbitr zjistil, že v právním vztahu založeném Smlouvou o stavebním spoření si Navrhovatel s Institucí sjednali jinak, když podle článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek platí, že *„přespořením cílové částky se rozumí stav, kdy zůstatek na účtu účastníka je vyšší než sjednaná cílová částka. Přespořování cílové částky není přípustné, v takovém případě účastník výslovně souhlasí s tím, že přespořenou částku zaokrouhlenou na celé tisíce Kč nahoru stavební spořitelna považuje automaticky za novou cílovou částku a rozdíl úhrady (viz odstavec 1) vzniklý navýšením cílové částky stavební spořitelna zúčtuje k tíži účtu účastníka. Pokud účastník dodatečně vyjádří nesouhlas s tímto postupem, má stavební spořitelna právo smlouvu vypovědět.“*

Finanční arbitr dovedil, že jazykovým výkladem článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek nelze dojít k závěru, že s navýšením cílové částky je třeba dodatečný souhlas Instituce, protože jazykové vyjádření článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek je natolik určité a jednoznačné, že nelze usuzovat jiný obsah tohoto článku.

Finanční arbitr uzavřel, že článek 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, resp. ujednání o automatickém navyšování cílové částky přespořováním, je v souladu se zásadou autonomie vůle stran, neodporuje ani jinak zákonu o stavebním spoření nebo ostatním smluvním ujednáním; prodlužování trvání právního vztahu ze Smlouvy o stavebním spoření přespořováním stále vede k účelu, pro který byla tato smlouva uzavřena a který je v souladu s účelem stavebního spoření obecně; navyšování cílové částky přespořováním na částku odpovídající nižším jednotkám miliónů korun českých není v rozporu s dobrými mravy. Byla to navíc Instituce, která v souladu s § 7 zákona o stavebním spoření vyhotovila znění Všeobecných obchodních podmínek.

Finanční arbitr nezjistil existenci žádné právní skutečnosti, na základě které by právní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí ze Smlouvy o stavebním spoření zanikl, Instituce je proto povinna uvést účet stavebního spoření do stavu, v jakém by byl, kdyby Instituce neukončila právní vztah ze Smlouvy o stavebním spoření a ke dni 15. 5. 2015 nepřestala vést Účet stavebního spoření.

Finanční arbitr současně Instituci uložil sankci ve výši 15.000 Kč, neboť podle § 17a zákona o finančním arbitrování platí, že *„[v] nálezu, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezu povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15 000 Kč. Zaplacení 15 000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Sankce je*

příjmem státního rozpočtu.“ V tomto případě nebyla předmětem řízení před finančním arbitrem peněžitá částka.

2. Průběh řízení o námitkách

3. Podklady předložené Institucí

4. Námitky Instituce proti Nálezu

Instituce namítá, že finanční arbitr založil své rozhodnutí na právním názoru, že Smlouva o stavebním spoření nemohla v důsledku přespoření zaniknout, neboť údajně obsahuje mechanismus, který má při každém přespoření cílové částky automaticky cílovou částku navýšit a Smlouvu o stavebním spoření v odpovídajícím rozsahu prodloužit. Tento právní názor vede podle Instituce k absurdním důsledkům a je na řadě absurdit založen.

Instituce nesouhlasí se závěrem finančního arbitra, že s přespořením cílové částky je za normálních okolností spojen následek ukončení právního vztahu ze smlouvy o stavebním spoření, neboť dochází k naplnění rozvazovací podmínky, se kterou byla smlouva o stavebním spoření uzavřena. Instituce argumentuje, že nedochází ke splnění rozvazovací podmínky, ale k naplnění účelu smlouvy o stavebním spoření, a tedy k vyčerpání doby, na kterou byla uzavřena. Instituce poukazuje na to, že finanční arbitr opětovně navzdory opakovaným upozorněním ignoruje existující rozhodovací praxi soudů, které několikrát ve vztahu ke smlouvám o stavebním spoření různých stavebních spořitelen konstatovaly, že se jedná o smlouvy na dobu určitou, vymezenou jejich cílovou částkou, přičemž tento názor nebyl dosud zpochybněn ani Nejvyšším soudem, který jedno ze zmíněných rozhodnutí přezkoumával.

K výkladu článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, který finanční arbitr učinil v Nálezu, Instituce namítá, že je „[t]ento myšlenkový postup je naprosto mimo realitu a opět dokazuje buď naprosté nepochopení, co obnáší správa portfolia desetitisíců smluvních vztahů, a/nebo snahu za každou cenu rozhodnout v neprospěch Instituce. Arbitr zde přichází s argumentem o údajné realizaci rozhodování o (ne)aplikaci čl. 9 odst. 7 VOP v jakési pomyslné „právní pikosekundě“ v okamžiku, kdy dojde k předmětnému přespoření. Opět je to však jen argument pro argument a Arbitr se již ani nenamáhá přijít s jakýmkoliv vysvětlením či zdůvodněním svého konceptu. V tomto pojetí by však v dnešní době každým okamžikem se rozhojňující (částečně) automatizované úkony, realizované za pomoci výpočetní techniky, byly mimo právo, „náhodně se procházející“ realitou na způsob Brownova pohybu. Pochopitelně tomu tak není. Arbitr si, což je s ohledem na jeho specializaci s podivem, zřejmě neuvědomuje, že rozhodnutí Instituce jsou činěna nikoliv individualizovaně, nýbrž za užití obecných kritérií ve vztahu ke stovkám, tisícům a desetitisícům smluvních vztahů. Není ani reálné (pochopitelně s výjimkou záležitostí týkajících se specificky užšího okruhu, popř. jednotek smluv), aby Instituce o otázkách a postupech, jako je rozhodování o aplikaci či neaplikaci ustanovení čl. 9 odst. 7 VOP, rozhodovala na individuálním základě, opět pokud se nejedná o výjimky z pravidla. Pravidla samotná musí být nastavována agregovaně, s využitím obecných kritérií, podle nichž je pak obdobně zacházeno s množinami smluv vykazujícími stejné parametry. Stejně jako nedochází k utváření vůle Instituce (jako právnické osoby) individuálně ke každé jednotlivé smlouvě (minimálně ve fázi činění koncepčních, obecných rozhodnutí), tak nedochází k jejímu zhmotnění teprve ve chvíli, kdy nastává rozhodný okamžik, jako například zde řešené přespoření cílové částky. Není tak

pravda, jak tvrdí Arbitr, že by Instituce rozhodovala o souhlasu s aplikací ustanovení článku 9 odst. 7 VOP až po okamžiku přespoření, naopak k tomu dochází dlouho předtím. Instituce totiž je (a z povahy věci musí být) rozhodnuta dopředu, jak s nahodile se vyskytujícími situacemi nakládat. Aplikováno na konkrétní případ článku 9 odst. 7 VOP, Instituce se v různých obdobích rámcově rozhodovala (obecně a hromadně) o udělení či odepření souhlasu s jeho aplikací na smlouvy s určitými parametry. Zjednodušeně řečeno lze říci, že do určité doby, dané zejména tržní situací, navyšování cílové částky při přespořování povolovala (pochopitelně v mezích daných například rozsahem přespoření), a k tomuto navyšování na základě předchozího obecného souhlasu potom v individuálních případech docházelo (zdánlivě) „automaticky“ prostřednictvím informačního systému Instituce. Slovo „automaticky“ přitom neznamená, že by souhlas byl udělován automaticky (ve smyslu ve všech případech bez dalšího), ale že k navýšení – existuje-li k němu předchozí souhlas Instituce – dojde bez nutnosti dalších úkonů či kroků ze strany účastníka, právě na rozdíl od postupu dle čl. 9 odst. 1 VOP (kdy je třeba uzavření příslušného dodatku, apod.). Se změnou tržních podmínek byla Instituce nucena tento postoj přehodnotit a souhlas s navyšováním cílové částky u „přespořených“ smluv nadále neposkytovat, protože se u těchto smluv obecné pravidlo změnilo na nesouhlas s jejich dalším pokračováním. V okamžiku přespoření nastalého u konkrétních smluv se pak tato obecně (a dopředu) zformulovaná vůle jen setkala s fakticitou daného případu a vyústila v ukončení smlouvy pro dosažení jejího účelu. Arbitrem prezentovaný problém „právní pikosekundy“ je tedy jen umělým konstruktem, nereflektujícím mechanismy správy rozsáhlých smluvních portfolií fungující napříč celou společností a v konečném důsledku i samotné fungování právnických osob včetně dnes již neodmyslitelné role výpočetní techniky při realizaci právních vztahů.“

Instituce také zpochybňuje závěr finančního arbitra, že by k zániku Smlouvy o stavebním spoření dosažením účelu mělo docházet právě a jen v případě přesného naspoření cílové částky a nikoli již též v případě, že předmětnou transakcí dojde rovnou k jejímu přespoření (byť o jediný haléř). Instituce vysvětluje, že ta úvaha nedává smysl nejen právně, ale ani obecnou logikou či „selským rozumem“. Každému je přeci jasné, že nastane-li následek zániku smlouvy již při naspoření (či dospoření) cílové částky, pak tím spíše musí nastat při jejím přespoření, což je ještě intenzivnější forma důvodu zániku smlouvy v podobě dosažení jejího účelu. Tento argument lze vyvrátit aplikací argumentu a minori ad maius, tedy od menšího k většímu – způsobuje-li zánik smlouvy méně závažná situace naspoření cílové částky, tak tím spíše ho musí způsobovat závažnější situace jejího přespoření. To přitom nic nemění na možnosti Instituce tento následek odvrátit aplikací ustanovení článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek. Instituce současně namítá, že nelogičnost takového závěru potvrzuje i skutečnost, že finanční arbitr sice dovedl, že přesné naspořením nové cílové částky bude vyžadovat jistou spolupráci obou stran Smlouvy o stavebním spoření, ale nijak nevysvětlil, jak si tuto spolupráci (dohodu) stran představuje, jestliže v dané chvíli budou strany Smlouvy o stavebním spoření zastávat opačné názory ohledně jejího ukončení.

Instituce namítá, že v projednávaném případě Navrhovatel v článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek vyjádřil souhlas s tím, že Instituce může, ale nemusí, souhlasit při každém jeho vkladu nad sjednanou cílovou částku (tedy vkladu v režimu přespoření) s navýšením cílové částky. Instituce namítá, že je čistě na její vůli, zda a kdy se mechanismus navýšení cílové částky podle článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek uplatní: „Navrhovatel je ve spoření od počátku omezen právě cílovou částkou, jejímž dosažením Smlouva zaniká, ledaže se souhlasem Instituce (a nikoho jiného!) dojde k jejímu navýšení dle čl. 9 odst. 1 či odst. 7 VOP“.

Instituce odmítá, že by měla být povinna akceptovat jakékoliv Navrhovatelovy vklady způsobující přespoření dosavadní cílové částky a tuto dle libosti Navrhovatele navyšovat, a namítá, že Navrhovatelem zastávaný výklad, který Navrhovateli dává právo donekonečna, resp. doživotně oddalovat dosažení účelu jeho stavebního spoření v podobě naspoření sjednané cílové částky, je nepochybně absurdní – a proto nepřipustný.

Instituce argumentuje, že je to účastník stavebního spoření, kdo s něčím souhlasí, tedy dává souhlas s tím, aby stavební spořitelna v případě nastalého přespoření nějak postupovala – konkrétně tak, aby cílovou částku navýšila na částku nacházející se na účtu po předmětném přespoření, zaokrouhlenou nahoru na celé tisíce korun; účastník stavebního spoření tedy pro případ, že by se Instituce rozhodla se situací přespoření naložit nikoliv vypořádáním smlouvy v návaznosti na její skončení dosažením účelu (naspořením, popř. přespořením cílové částky), nýbrž umožněním její prolongace aplikací mechanismu článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, s takovým postupem dopředu souhlasí, tedy je smířen s možným následkem v podobě pokračování smlouvy o stavebním spoření, jakož i vzniku jeho povinnosti zaplatit za navýšení cílové částky příslušnou úhradu; je mu přitom zachováno právo s úhradou za navýšení cílové částky nesouhlasit, v kterémžto případě však po Instituci logicky nemůže být požadováno, aby byla smlouvou (po proběhnuvším navýšení cílové částky) nadále vázána a je jí tak dáno právo ji vypovědět.

Instituce vysvětluje, že „do určité doby, dané zejména tržní situací, navyšování cílové částky při přespořování povolovala (pochopitelně v mezích daných například rozsahem přespoření), a k tomuto navyšování na základě předchozího obecného souhlasu potom v individuálních případech docházelo (zdánlivě) „automaticky“ prostřednictvím informačního systému Instituce [...] Se změnou tržních podmínek byla Instituce nucena tento postoj přehodnotit a souhlas s navyšováním cílové částky u „přespořených“ smluv nadále neposkytovat, protože se u těchto smluv obecné pravidlo změnilo na nesouhlas s jejich dalším pokračováním.“

Instituce dále namítá, že článek 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek je nutné vykládat systematickým výkladem v kontextu celého obsahu Všeobecných obchodních podmínek a také s ohledem na „bankovní regulatoriku“.

Stran systematického výkladu Všeobecných obchodních podmínek Instituce argumentuje, že kdyby článek 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek nebyl vykládán tak, že k navýšení cílové částky je vyžadován souhlas Instituce, byla by podmínka písemného souhlasu Instituce zakotvená v článku 9 odst. 1) Všeobecných obchodních podmínek „k ničemu“, a účel článku 9 odst. 1) Všeobecných obchodních podmínek by se tímto výkladem vyprázdnil.

Instituce současně namítá, že pokud je souhlasu Instituce výslovně potřeba při navýšení cílové částky podle článku 9 odst. 1) Všeobecných obchodních podmínek, musí jej Instituce udělit i při postupu podle článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek.

Pokud jde o bankovní regulatoriku, Instituce trvá na tom, že „ani na chvíli nepomyslela na to (a ani nesmí) svěřit otěže parametrů smlouvy o stavebním spoření do rukou účastníka stavebního spoření, a to ať již s ohledem na bankovní regulaci anebo jen prostou úvahu, zda by se kdokoli rozumný, a tím spíše osoba s povinností péče řádného hospodáře, kdy dobrovolně mohl vzdát možnosti kontroly nad rozsahem povinností plynoucích pro něj ze smlouvy, ze které mu může potenciálně vznikat finanční expozice v neomezeném rozsahu.“

Instituce argumentuje, že „[ž]ádná banka na světě se přeci dobrovolně nezaváže k časově neomezenému – dle Arbitra až doživotnímu – vztahu (nadto spořicího charakteru) s fixní úrokovou sazbou!“

Instituce dále argumentuje, že „žádná stavební spořitelna nesmí žádnému klientovi dát bianco souhlas s přijetím jeho vkladů v neomezené výši“, to podle Instituce vyplývá z „hlediska bankovní regulatoriky“. Instituce namítá, že „účastník spoření nemá a nesmí mít právo časově a objemově neomezeného stavebního spoření a že tedy – jakožto logická druhá strana téže mince – stavební spořitelna není a nesmí být povinna přijímat vklady účastníka spoření převyšující jeho cílovou částku.“ Instituce „takto postupovat nesmí a nesmí se k tomu pochopitelně ani smluvně zavazovat.“

Instituce na podporu svých tvrzení argumentuje, že Obvodní soud pro Prahu 2 a Městský soud v Praze v obdobných případech dovodili, že navyšování cílové částky jak postupem podle článku 9 odst. 1) Všeobecných obchodních podmínek, tak podle článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, musí podléhat souhlasu Instituce, a proto účastník smlouvy o stavebním spoření nemá nárok na automatické navyšování cílové částky.

Instituce dále namítá, že finanční arbitr výkladově manipuluje se soudní rozhodovací praxí, když „[i] přes výše zmiňovanou početnou a jednoznačnou rozhodovací praxi ve prospěch Instituce se Arbitr se snaží její závěry bagatelizovat a umenšovat její význam, a to tím více, čím je tato judikatura početnější a přesvědčivější. [...] Nepravdou jsou mj. následující Arbitrovny výroky na str. 20 Nálezu: - že by Arbitrem citované soudy měly argumentovat jinak, než argumentuje Instituce; - že snad v odkazovaných rozhodnutích bylo dovozeno, že smlouva o stavebním spoření končí již prvním přespoření, tedy v tomto případě již 7. prosince 2007; -či že by soudy jakkoliv zmínily či naznačily možnost dalšího spoření po skončení smlouvy o stavebním spoření.“

Instituce odkazuje na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28.11.2017, č. j. 51 Co 376/2017-199, když „[t]ímto rozhodnutím byly opětovně všechny pro věc relevantní otázky zodpovězeny ve prospěch Instituce, včetně otázek: (i) smlouvy o stavebním spoření jako smlouvy na dobu určitou, (ii) účelu smlouvy o stavebním spoření v podobě dosažení cílové částky, (iii) aplikace nového občanského zákoníku na řešenou problematiku, jakož i (iv) absence nároku účastníků spoření na neomezené spoření a naopak (v) potvrzením žalobkynina práva v souladu s čl. 9 odst. 7 VOP (či jeho obdobami) s dalším navyšováním cílové částky nesouhlasit a přivodit tak zánik smlouvy v podobě dosažení jejího účelu.“

Instituce dále odkazuje na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.5.2018, č. j. 72 Co 132/2018-246, ve kterém „jsou všechny výše řešené otázky zodpovězeny tak jednoznačně a v takovém detailu, že pro jejich další překrucování již nezbývá žádný prostor.“

Instituce proto navrhuje, aby finanční arbitr Nález změnil tak, že návrh Navrhovatele zamítne.

5. Vyjádření Navrhovatele k Námitkám Instituce

Navrhovatel s námitkami Instituce nesouhlasí. Podle názoru Navrhovatele „*Instituce v podaných námitkách obsáhle rekapituluje argumenty, které již před tím a před Arbitrem uváděla a v zásadě v argumentaci nepřináší nic nového, s výjimkou odkazu na rozhodnutí Městského soudu ze dne 18. května 2018 [...].*

Navrhovatel namítá, že „uvedené rozhodnutí samo o sobě není a nemůže být pro Arbitra závazné. Je naprosto pochopitelné a legitimní, že Instituce takovým rozhodnutím (ve svůj prospěch) argumentuje, a v zásadě se odkazuje na to, že by mělo vyvolávat účinky v řízení před Arbitrem na základě přesvědčivosti svého odůvodnění. Nelze si ale nevšimnout, že tato přesvědčivost neplatí, jelikož odvolací soud, jakkoliv se zřejmě zabýval smlouvou podobnou (či možná stejnou) jako je ta v řízení před Arbitrem, rozhodně se nezabýval všemi složkami úvah, na kterých Arbitr založil svůj nálezný [...]. V tomto kontextu je vhodné upozornit, že Městský soud sice relativně kategoricky konstatuje, že žalovaná neměla povinnost přijmout zvýšení cílové částky, vzájemný vztah čl. 9 odst. 1 VOP a čl. 9 odst. 7 VOP, a případný zánik smlouvy přespořením (okamžik takového zániku) ve skutečnosti vůbec nevysvětluje. Podle názoru Navrhovatelky tedy toto rozhodnutí Městského soudu stále nepokrývá všechna specifika toho, jak Instituce vztah s Navrhovatelkou (zejména v důsledku nejasnosti formulací ve VOP) nastavila a jak v něm postupovala. Tudiž ani odůvodnění uvedeného rozsudku svou přesvědčivostí nemá vyvolávat účinky – změnit právní názor Arbitra – v řízení před Arbitrem.“

K otázce trvání Smlouvy o stavebním spoření, dosažení jejího účelu, navyšování cílové částky a vzájemnému vztahu článku 9 odst. 1) a článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek odkazuje Navrhovatel na své vyjádření v návrhu a ztotožňuje se s názorem finančního arbitra uvedený v Nálezu.

Navrhovatel rozporuje argumenty Instituce, když uvádí, že „*[j]e s podivem, že Instituce dovozuje, že účastník stavebního spoření (Navrhovatelka) vyslovuje souhlas s navýšením cílové částky podpisem smlouvy (a potažmo VOP), u sebe však takový obecný souhlas udělený stejným způsobem v případě automatického navýšení cílové částky přespořením kategoricky odmítá a obsáhle argumentuje, že ustanovení čl. 9 odst. 7 VOP neobsahuje žádnou povinnost Instituce, a přitom zcela pomíjí, že zmíněné ustanovení praví, že „Přespořování cílové částky není přípustné, v takovém případě účastník výslovně souhlasí s tím, že přespořenou částku ... stavební spořitelna považuje automaticky ...“.* Lze si těžko představit slovně přesvědčivější formulaci toho, že Instituce s něčím bez dalšího souhlasí než tu, kterou ve slovech spořitelna automaticky považuje, používá ustanovení čl. 9 odst. 7 VOP. Pokud by ustanovení čl. 9 odst. 7 VOP mělo opravdu vyjadřovat to, že Instituce má právo následně nesouhlasit s navýšením cílové částky, pak by jistě použilo formulaci, která by k tomu zavdávala alespoň nějaký základ. Například by mohlo pravít „stavební spořitelna může považovat“ nebo „stavební spořitelna, po souhlasu s navýšením cílové částky, bude považovat“ nebo alespoň „stavební spořitelna event. bude považovat“. Ustanovení čl. 9 odst. 7 VOP ale praví „stavební spořitelna považuje automaticky“. Ustanovení čl. 9 odst. 7 VOP tak nikdy nemělo v úmyslu podrobit navýšení cílové částky přespořením jakýmkoliv dalším schvalovacím procesům. Lze totiž jen těžko uvěřit, že pokud by tomu tak opravdu mělo být, že by Instituce (jakkoliv příprava VOP jistě byla abstraktní práce) s takto zásadním a důležitým mechanismem v textu nepočítala. Podle názoru Navrhovatelky nemůže být dána přednost interpretaci smluvního ustanovení formulářové smlouvy podle vůle stran, navíc tvrzené jen jednou stranou, kde taková interpretace je v příkrém rozporu s textem takového smluvního ustanovení. Navíc, jak by mohl účastník stavebního spoření seznat vůli Instituce jinak než z toho, co Instituce do smluvních ustanovení formulářové smlouvy napíše. [...]. Proto, výklad prezentovaný Navrhovatelkou v Návrhu, kterému bylo v podstatné části přisvědčeno v nálezku Arbitra, je přinejmenším stejně (spíše však zásadně více) příléhavý textu VOP a smlouvy, a naopak mu má být dána přednost s poukazem na zásadu ochrany

slabší strany a strany, která se na formulaci nejasného ustanovení ve smlouvě jinak nepodílela.“

Navrhovatel považuje Nález za správný a navrhuje, aby finanční arbitr Námitky Instituce zamítl a Nález potvrdil.

6. Řízení o námitkách

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy.

Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi dává stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu. Včasně podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. ustanovení § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 an. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil námitky Navrhovatele jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitr nemůže přisvědčit Instituci, že by měl smlouvu o stavebním spoření považovat za smlouvu uzavřenou na dobu určitou, když tak již několikrát konstatovaly obecné soudy. Finanční arbitr dospěl k odlišnému právnímu závěru, který v Nálezu řádně a podrobně odůvodnil; postupoval tak nejen ve smyslu § 13 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), ale také v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2811/2007, podle kterého *„došlo-li v soudní rozhodovací praxi při řešení určité materie k judikatornímu ustálení právního názoru, je z povahy věci nezbytné, aby soudy nižších stupňů tento judikatorní posun ve své rozhodovací praxi reflektovaly a v případech, že takový právní názor nesdílejí, jej ve světle jimi pečlivě vyložené argumentace (kriticky) konfrontovaly a seznatelným způsobem (v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozhodnutí) vyložily, proč, resp. z jakého (jakých) nosného (nosných) důvodu (důvodů) nebylo lze se ve věci s obdobným skutkovým či právním základem s předmětným judikátem ztotožnit“*.

Finanční arbitr trvá na svém právním závěru, že určení času je možné, pokud se váže na skutečnost, která v budoucnosti jistě nastane. Dosažení cílové částky je objektivně zjiřitelnou skutečností, avšak v době sjednání smlouvy o stavebním spoření nemají strany jistotu, kdy tato událost nastane, ani zda vůbec nastane. Vymezení cílové částky ve smlouvě o stavebním spoření je tedy rozvazovací podmínkou, nikoliv určením času. Dosažením cílové částky potom dochází k zániku právního vztahu smlouvy o stavebním spoření ve smyslu § 36 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013 (dále jen „občanský zákoník“), resp. ve smyslu § 548 odst. 1 nového občanského zákoníku.

Obecně tedy smlouva o stavebním spoření nezaniká při naspoření cílové částky uplynutím doby, nýbrž naplněním účelu smlouvy. K zániku smlouvy o stavebním spoření potom není potřeba jiné právní skutečnosti (například právního jednání jedné ze smluvních stran) než skutečnosti, že sjednaná cílová částka byla naspořena nebo přespořena.

To samozřejmě neplatí, sjednají-li si strany smlouvy o stavebním spoření jinak. Tak tomu je v projednávaném případě, kdy si strany sporu sjednaly ve Smlouvě o stavebním spoření, jakým způsobem budou postupovat v případě přespoření (nikoli naspoření) sjednané cílové částky.

Proto nelze přisvědčit ani námitce Instituce a použít logický argument a *minori ad maius*, když tento argument by byl přílehlavý pouze v případě, že by si strany Smlouvy o stavebním spoření nesjednaly konkrétní postup pro případ přespoření sjednané cílové částky.

Protože finanční arbitr v Nálezu dovedl, že právní vztah ze Smlouvy o stavebním spoření může zaniknout pouze přesným naspořením cílové částky, nikoli jejím přespořením, potom je zřejmé, že pokud by Navrhovatel a Instituce zvolili tento způsob zániku právního vztahu ze Smlouvy o stavebním spoření, předpokládá to spolupráci obou smluvních stran Smlouvy o stavebním spoření v tom smyslu, že Instituce sdělí Navrhovateli částku, kterou má na Účet stavebního spoření zaslat, aby byla cílová částka naspořena (a nikoli přespořena).

Instituce má k výkladu sporného článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, učiněného finančním arbitrem v Nálezu, řadu námitek, většina se však opakuje a finanční arbitr se s nimi důkladně vypořádal již v Nálezu, případně původní argumentaci Instituce rozvíjí. Finanční arbitr proto námitky Instituce vypořádává stručně a odkazuje na odůvodnění v Nálezu.

Finanční arbitr znovu zdůrazňuje primární roli jazykového výkladu smluvního ujednání při zjišťování jejího obsahu, když podle § 35 odst. 2 občanského zákoníku platí, že *„[p]rávní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.“* Finanční arbitr také opakovaně odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4341/2009, podle kterého není možné, *„[a]by soud upřednostnil tvrzenou vůli účastníka před jazykovým vyjádřením, je-li toto vyjádření obsažené v písemné smlouvě natolik jednoznačné, že nelze ani s přihlédnutím k tvrzené vůli účastníka usuzovat na jiný obsah právního úkonu.“*

To znamená, že finanční arbitr nemohl dát za pravdu Instituci, která tvrdí, že článek 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek se použije jedině tehdy, jestliže s tím Instituce dopředu souhlasí, ať už individuálně, nebo souhrnně pro určitý soubor smluv, a že tedy nedostatek souhlasu Instituce s vklady Navrhovatele nad sjednanou cílovou částku má za následek zánik právního vztahu ze Smlouvy o stavebním spoření.

Finanční arbitr nedovodil výklad předkládaný Institucí ani v kontextu dalších ustanovení Smlouvy o stavebním spoření, resp. Všeobecných obchodních podmínek, zejména v kontextu článku 9 odst. 1) a 3) Všeobecných obchodních podmínek, jak vysvětlil již v Nálezu.

Finanční arbitr nijak nerozporuje Institucí popsaný mechanismus správy rozsáhlých smluvních portfolií napříč celou stavební spořitelnou, a to včetně popsaného postupu činění koncepčních či obecných rozhodnutí Instituce. To, jakým způsobem Instituce při správě smluv o stavebním spoření fakticky postupuje, však nemá žádnou relevanci pro projednávaný případ, resp. pro individuální právní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí. Vnitřní postupy jsou závazné toliko dovnitř Instituce. Jejich dodržování uvnitř Instituce neznamena, že navenek Instituce postupuje vůči Navrhovateli v souladu se smlouvou, kterou si mezi sebou ujednali.

Instituce po celou dobu řízení před finančním arbitrem tvrdí, že je to jen ona, kdo může udělit souhlas s přespořením, resp. s navýšením cílové částky podle článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, a že v opačném případě, pokud souhlas neudělí, resp. vyjádří dodatečný nesouhlas, právní vztah ze smlouvy o stavebním spoření končí.

Dodatečný nesouhlas s navýšením cílové částky však naráží na to, co Instituce v Námitkách označuje jako konstrukt právní pikosekundy. Pokud by finanční arbitr připustil výklad Instituce, Smlouva o stavebním spoření by měla zaniknout v okamžiku přespoření, ledaže by byla cílová částka ve stejném okamžiku navýšena; jakákoli následná rozhodnutí proto nemohou mít vliv na navýšení cílové částky, resp. na existenci právního vztahu ze Smlouvy o stavebním spoření, neboť ten již zanikl.

Finanční arbitr se neztotožňuje ani s námitkami Instituce ohledně absurdnosti, a tím i nepřipustnosti, výkladu článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek. Použití výkladu ad absurdum předpokládá, že existují dvě možnosti výkladu vykládaného právního textu a je třeba odmítnout takový, který se jeví být absurdním, a připustit druhou výkladovou možnost. V projednávaném případě však existuje pouze jediná možnost výkladu článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek, která vyplývá z jeho jazykového znění, které je natolik určité a jednoznačné, že nelze usuzovat na jiný obsah tohoto článku.

Nadto, stěžlí lze za absurdní označit výklad jen proto, že závěry, které z něho plynou, jsou pro Instituci ekonomicky nevýhodné, anebo vedou k tomu, že Instituce porušuje veřejnoprávní normy.

Námitky Instituce o ekonomické nevýhodnosti následků plynoucích ze Smlouvy o stavebním spoření odmítá finanční arbitr i s odkazem na to, že jsou jejím podnikatelským rizikem. Finanční arbitr souhlasí s Institucí v tom smyslu, že by jistě bylo pro ni výhodnější, pokud by mohla navýšování cílové částky v průběhu trvání právního vztahu ze Smlouvy o stavebním spoření dále ovlivňovat, ale to, že tomu tak není, je odrazem autonomie vůle stran při uzavření Smlouvy o stavebním spoření a neodporuje ani jinak zákonu o stavebním spoření nebo ostatním smluvním ujednáním. Ekonomickou nevýhodnost nelze ex post zhojit účelovým výkladem článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek. Finanční arbitr také odkazuje na § 575 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého platí, že *„[p]lnění není nemožné, zejména lze-li je uskutečnit i za ztížených podmínek, s většími náklady nebo až po sjednaném čase.“*

Logicky tedy nemůže finanční arbitr přisvědčit ani námitce, že je jednání Navrhovatele nemravné nebo účelové.

Naopak, účelové se jeví jednání Instituce. Mezi účastníky sporu není pochyb o tom, že k navýšování cílové částky jejím přespořením docházelo ode dne 7. 12. 2007, kdy došlo k prvnímu přespoření cílové částky sjednané ve Smlouvě o stavebním spoření, opakovaně až do roku 2014, kdy Instituce učinila rozhodnutí nepřipustit další navýšování cílové částky. Tento krok však Instituce oznámila Navrhovateli teprve v květnu 2015 přípisem ze dne 15. 5. 2015 označeným jako „Oznámení o ukončení smlouvy o stavebním spoření“, přestože podle svého tvrzení nesouhlasila s přespořením cílových částek již v měsíci prosinci 2014. Pokud tedy nesouhlas Instituce měl dopadnout i na Smlouvu o stavebním spoření, měla Smlouva o stavebním spoření zaniknout dne 31. 12. 2014; Instituce však právní vztah ze Smlouvy o stavebním spoření udržovala uměle při životě až do května 2015, resp. do dne 25. 6. 2015, jak vyplývá z konečného výpisu z Účtu stavebního spoření.

Nerelevantní jsou i další argumenty Instituce, že žádná stavební spořitelna by neumožnila účastníkovi stavebního spoření, aby neomezeně spořil, resp. aby vkládal na účet stavebního spoření vklady v neomezené výši a určoval dobu trvání smlouvy o stavebním spoření. Finanční arbitr opakuje, že jazykový výklad článku 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek je jednoznačný, a pokud Instituce nechtěla umožnit Navrhovateli opakované automatické navýšování cílové částky, neměla sama učinit znění článku 9 odst. 7) součástí Všeobecných obchodních podmínek. Nelze proto přijmout úvahy Instituce a článek 9 odst. 7) Všeobecných obchodních podmínek vykládat v kontextu toho, jaké jsou představy Instituce o „rozumném“ chování stavební spořitelny.

Finanční arbitr uzavírá, že si Instituce měla být při podpisu Smlouvy o stavebním spoření vědoma, že stavební spoření Navrhovatele může trvat po tak dlouhou dobu, co bude Navrhovatel ochoten a schopen spořit.

Finanční arbitr nesouhlasí ani s námitkou, že výkladově manipuluje se soudní rozhodovací praxí. Finanční arbitr odcitoval v Nálezu relevantní části odůvodnění předložených rozsudků Obvodního soudu pro Prahu 2 a Městského soudu v Praze, na kterých založil svůj právní závěr o rozdílnosti argumentů použitých soudy a Institucí.

Obecně, finanční arbitr rozhodovací praxi obecných soudů dlouhodobě sleduje. Pokud finanční arbitr na základě pečlivého právního posouzení shromážděných podkladů v konkrétním sporu dovodí jiný právní závěr než obecný soud v obdobném případě, potom finanční arbitr tento odlišný právní závěr ve svém rozhodnutí vždy řádně a podrobně odůvodní, a tak tomu je i ve sporu Navrhovatele proti Instituci.

Finanční arbitr pečlivě prostudoval všechna rozhodnutí obecných soudů, která předložila Instituce, anebo která si z vlastní iniciativy opatřil sám.

Instituce dosud nepředložila, ani finanční arbitr z vlastní iniciativy nezískal, žádné rozhodnutí obecného soudu, kterým by obecný soud přezkoumal, zrušil a svým rozsudkem nahradil rozhodnutí finančního arbitra s obdobným předmětem sporu.

A finanční arbitr nemá dosud k dispozici ustálenou rozhodovací praxi, ke které by ve svém rozhodování mohl přihlídnout (srov. § 10 odst. 2 nového občanského zákoníku), když ze všech rozhodnutí obecných soudů, která má finanční arbitr k dispozici, není patrné, že by jejich rozhodovací praxe, resp. právní závěry vyjádřené v odůvodnění byly ustálené. Nadto, v některých případech byly podány řádné nebo mimořádné opravné prostředky, o kterých dosud nebylo rozhodnuto.

Teprve poslední z předložených rozsudků, a to rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 5. 2018, č. j. 72 Co 132/2018-246, o odvolání proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. 6. 2017, č. j. 28 C 196/2015-177, který Instituce předložila v řízení o námitkách, argumentuje stejně jako Instituce v řízení před finančním arbitrem, když Městský soud v Praze uzavírá, že *„[v] případě využití mechanismu upraveného v článku 9 odstavci 7 se jedná o navýšení cílové částky na základě dohody účastníků smlouvy o stavebním spoření. Obecné ustanovení o nepřipustnosti přespořování přitom svědčí o tom, že aplikace tohoto mechanismu byla od počátku nastavena jako záležitost výjimečná, dopadající primárně na situace, kdy k přespoření cílové částky dojde omylem účastníka nebo připsáním státní podpory či příslušného úroku. Pro takový případ pak platilo, že částku odpovídající novému zůstatku, zaokrouhlené na celé tisíce Kč nahoru, bude stavební spořitelna bez dalšího považovat za novou cílovou částku navrženou účastníkem, přičemž i v tomto případě bylo na ní, zda takovýto návrh bude akceptovat.[...] Navzdory zjevné výjimečnosti případů, na které byl dle jazykového vyjádření předmětný mechanismus nastaven, však zavedená praxe mezi účastnicemi ukázala, že se žalovaná v souvislosti s přespořením cílové částky neomezovala pouze na výše zmíněné situace, nýbrž po řadu let akceptovala i zcela záměrné jednání žalobkyně, která se za pomoci tohoto ustanovení opakovaně snažila cílovou částku navýšit. Byl-li takovýto postup žalobkyně až do roku 2015 žalovanou bez výhrad přijímán, není přitom důvod tento souhlasný projev vůle obou smluvních stran nerespektovat. Vzhledem k tomu, že součástí upraveného mechanismu bylo též pravidlo o zaokrouhlování přespořené částky na celé tisíce Kč nahoru, které se uplatnilo při stanovení nové výše cílové částky, dařilo se tímto postupem smluvním stranám současně vždy oddálit i okamžik plného dosažení sjednané cílové částky a tím i naplnění účelu smlouvy, neboť skutečný zůstatek na účtu žalobkyně byl vždy o určitou částku nižší, než cílová částka, jež byla v důsledku přespoření nově stanovena. Po celou dobu existence tohoto mechanismu však žalovaná nemohla pozbýt možnosti návrh žalobkyně vyjádřený provedeným přespořením nepřijmout a tím změně sjednané cílové částky zabránit. Pokud*

však žalovaná v roce 2015 další navýšení cílové částky přijmout odmítla, o čemž žalobkyni dle účastnicemi nezpochybnovaného zjištění soudu prvního stupně též písemně informovala, další změna tohoto parametru smlouvy o stavebním spoření již nastat nemohla, přičemž v okamžiku, kdy zůstatek na účtu žalobkyně dosáhl posledně stanovené výše cílové částky, tato smlouva zanikla.“

Finanční arbitr doplňuje, že rozhodnutí obecných soudů nejsou pramenem práva a pouze v případě judikatury vyšších soudů platí určitá vázanost pro soudy nižšího stupně (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2811/2007). Nelze proto uzavřít, že by byl finanční arbitr vázán rozhodnutími nižších soudů, které předložila Instituce. Finanční arbitr znovu opakuje, že postupoval ve smyslu § 13 nového občanského zákoníku a své odlišné rozhodnutí odůvodnil.

7. K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr nevyhověl námitkám Instituce a Nález potvrdil. Finanční arbitr shrnuje, že velmi pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo v řízení najevo. V Nálezu i v Rozhodnutí o námitkách dostatečně právně odůvodnil, proč vyhověl nároku Navrhovatele na plnění v podobě uvedení Účtu stavebního spoření do správného stavu.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce ixhgep6
Instituce – datová schránka zástupce 66rhevd

